

Šestnajsta mednarodna olimpijada iz jezikoslovja

Praga (Češka), 26.–30. julij 2018

Naloga skupinskega tekmovanja

Jeziki mebengokre, šavante in krikati, ki sodijo v vejo jê jezikovne družine makro-jê, se govorijo v Braziliji. Čeprav so vsi trije med seboj sorodni, niso medsebojno razumljivi in veliko besed se povsem razlikuje. Na primer:

	mebengokre	šavante	krikati
<i>zdravilo</i>	pidjÿ	wede	hemet, hremet (← portugalsko <i>remédio</i>)

(a) Podane so besede v jeziku šavante in njihovi prevodi v jezik mebengokre v drugačnem vrstnem redu:

šavante			
A. a	<i>kašelj</i>	BB. te	<i>noga</i>
B. a hã	<i>ti</i>	CC. té	<i>surov</i>
C. bã	<i>biksa</i>	DD. tebe	<i>riba</i>
D. bãdã	<i>sonce</i>	EE. to	<i>oko</i>
E. буду	<i>vrat</i>	FF. u	<i>voda</i>
F. buru	<i>polje</i>	GG. ubu	<i>muha; oviti</i>
G. du (ed.), 'wapé (dv.), 'wasa (mn.)	<i>nositi</i>	HH. uhãdã	<i>tapir</i>
H. du ~ di	<i>trebuh</i>	II. upi	<i>dotakniti se</i>
I. êne	<i>kamen</i>	JJ. uzã	<i>ogelj</i>
J. hã	<i>jezen; dom moških; mrzel;</i> <i>koža/lubje/žensko oprsje</i>	KK. uzé	<i>smrad</i>
K. hãdã	<i>kos kovine</i>	LL. wa	<i>maščoba</i>
L. ma	<i>nandu / za (koga), k (čemu)</i>	MM. wa hã	<i>jaz</i>
M. me (ed.), wabzu (dv.), sãmra (mn.)	<i>metati</i>	NN. wabu	<i>steblo palme buriti</i>
N. mi	<i>les</i>	OO. wada	<i>kljun</i>
O. mo (ed.), ne (dv.), ai'aba'ré (mn.)	<i>iti/priti</i>	PP. wano	<i>eksplodirati</i>
P. mra	<i>lačen</i>	QQ. wapru	<i>kri</i>
Q. mro	<i>žena</i>	RR. wasi	<i>zvezda</i>
R. na	<i>mati</i>	SS. wa'õ	<i>koati</i>
S. nhi	<i>meso</i>	TT. wa'ro	<i>topel/vroč</i>
T. nhorõwa	<i>dom</i>	UU. wa'u	<i>tekočina</i>
U. nho'udu	<i>moško oprsje</i>	VV. wĩ (ed.), pã (dv.), simro (mn.)	<i>ubiti</i>
V. no	<i>brat</i>	WW. zasi	<i>gneздо</i>
W. pa	<i>jetra</i>	XX. zé	<i>bolečina/boleti; grenek</i>
X. para	<i>stopalo</i>	YY. zu	<i>prah/moka</i>
Y. po	<i>ploščat</i>	ZZ. 'ra	<i>sin/hči</i>
Z. ré	<i>drevesna smola</i>	AAA. 'rã	<i>glava</i>
AA. ta (ed.), rĩ (dv.), sina (mn.)	<i>nabrati, odrezati</i>	BBB. 're	<i>saditi; jajce</i>
		CCC. 'ré	<i>suh (ne moker)</i>
		DDD. 'rê	<i>skobčevka</i>
		EEE. 'rê (ed.), si (dv.), hu (mn.)	<i>jesti</i>
		FFF. 'ro	<i>gnil</i>

- (b) Podanih je nekaj vprašanj in odgovorov v jeziku mebengokre, prilagojenih iz dialogov iz nekega učbenika za ta jezik. Upoštevajte, da vprašanja Q–T in njihovi odgovori tvorijo en dialog:

A.	Jām ne ga tē?
B.	Djām ngô `yr ne ga tē?
C.	Djām ngà `yr ne ga tē?
D.	Djām amã tep kīnh?
E.	Djām amã prām?
F.	Djām angryk?
G.	Djām amex?
H.	Mỳj ne akra krēn o nhỹ?
I.	Djām kēn ne ja?
J.	Nhãr anã?
K.	Nhỹm ne bôx?
L.	Djām arỳm ne ga tep krē?
M.	Mỳj kadjy ne ga pur mã tē?
N.	Mỳj myt kam ne ga bôx?
O.	Nhỹm nhõ kax ne wa?
P.	Mỳj ne ja?
Q.	Djām akaprĩre?
R.	Mỳkam akaprĩre?
S.	Mỳj kanê?
T.	Djām arỳm ne ga akra nhõ pidjỳ `yr tē?

1.	Kati. Ikīnh.
2.	Ãã, ngà `yr ne ba tē.
3.	Ãã, imã tep kīnh.
4.	Kati. Ije tep krēn kêt rã`ã.
5.	Para kam ne ba bôx.
6.	Kati. Inhũrkwã `yr ne ba tē.
7.	Kubẽ ne bôx.
8.	Ãã, imã prām.
9.	Ngôkôn ne ja.
10.	Kwỳr kadjy ne ba pur mã tē.
11.	Ikra kanê kam ne ba ikaprĩre.
12.	Tep ne ikra krēn o nhỹ. Djām amã tep kīnh?
13.	Pur mã ne ba tē.
14.	Inã ne pur mã tē.
15.	Ikra kadjy ne ba pidjỳ `yr tē nhỹm arỳm kàj-bê mex.
16.	Kati. Ikanê.
17.	Kangro kam mẽ kak kam kanê.
18.	Ãã, ikaprĩre.
19.	Inhõ kax ne ja.
20.	Kati. Pĩ ne wa.

1. Ugotovite, katera vprašanja in odgovori sodijo skupaj.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T

2. Prevedite v slovenščino čim več stavkov.

Za pomoč pri reševanju je tukaj nekaj besed v jeziku krikati ($c = qu = k$):

krikati

caj vrsta košare
 caprēehre žalosten
 caxiire zvezdica
 caxýt jēeh bombaž
 cohcu opica
 cohpe barbar, Neindijanec
 cryht kos trdega lesa
 cu`cõn buča
 cwyr manioka
 cỳjpi tih, nežen

ēhmpa jetra
 ēhmpej dober
 ēhmpoht vrat
 ēhnto oko
 ēh`quēhn imeti rad
 jaahi gnezdo
 para`cỳm ob mraku
 puj prispeti
 pyht sonce, dan
 ry`my že
 xỳ boleti

(c) Prevedite v slovenščino:

mebengokre

1. **Nhým ne kukôj pa?**
2. **Nhým ne ngôkôn rě?**
3. **Aje kukôj bîn kêt rã'ã.**
4. **Djãm arým ne aprõ kadjät kre?**
5. **Wakõ ne krwýdy kêt, krě ne krwýdy.**

krikati

6. **cohhyh**
7. **cupre**
8. **pohr**
9. **xy**

(d) Prevedite v jezik šavante:

krikati

10. **ẽh'tyhç** *mrtev*
11. **ẽhncuu** *uš*

⚠ Jezik mebungokre spada v severno skupino veje jê. Govori ga približno 10 000 ljudi, ki pripadajo etničnima skupinama Kayapó in Xikrín, v zveznih državah Pará in Mato Grosso, Brazilija.

Jezik krikati, različica makrojezika timbra, prav tako spada v severno skupino veje jê. Govori ga približno 1 000 ljudi v zvezni državi Maranhão, Brazilija.

Jezik šavante spada v osrednjo skupino veje jê. Govori ga približno 15 000 ljudi v zvezni državi Mato Grosso, Brazilija.

â, à, é, ê, ô, y in **ý** so samoglasniki. **'** je soglasnik (tako imenovani glotalni ali glasilčni zapornik), **dj** \approx *dž*, **j** = *j*, **ng** = *n* v besedi *gong*, **nh** = *nj* v besedi *njiva*, **x** \approx *č*. Oznaka \sim označuje nosno izgovorjavo samoglasnika.

- *biksa*: drevo; iz njegovih semen pridobivajo anato — prah rdeče barve.
- *nandu*: ptič, podoben noju.
- *koati*: rakunu soroden sesalec.

—*Andrej Nikulin*

Slovensko besedilo: Gabrijela Hladnik, Janoš Ježovnik.

Srečno!